

8. Bespreking per soort

8.1. DUIKERS

De voorjaarstrek van duikers in 1977 was veel sterker dan in het toch ook goede jaar 1976. De figuren 5.2 en 6.2 laten echter heel duidelijk zien dat dit verschijnsel alleen aan de Hondsbossche waarneembaar was. De waarnemingen uit het Waddengebied zijn te incidenteel om hieruit conclusies te kunnen trekken. De belangrijkste dagen waren hier: 8 maart Terschelling 8-9u 45 ex Z en 4 ex. N (ZW 4), 17 maart Tersch. 7-8u 12 ex. Z (ZW 4) en 16 april Texel 9-10u 12 ex. N (W 5). Ook aan de Hondsbossche worden goede trekdagen gekenmerkt door wind uit de zuidwesthoek:

5 april : 7-18u : 8-2-10-16-16-10-18-10-32-19. (W 4).

12 april: 7-18u : 2-4-1-2-3-9-17-22-14-5 (ZW 5).

Uit figuur 7.2. blijkt niet duidelijk dat de meeste Parelduikers in een andere periode trekken dan de meeste Roodkeelduikers. Pas vanaf begin april worden de eerste duikers aan het doorkomende zomerkleed herkend, maar het aantal niet op naam gebrachte duikers blijft steeds zodanig groot, dat eigenlijk niets gezegd kan worden over eventuele verschillen in doorkomsttijd.

De enige Parelduikers buiten de Hbz. werden gezien op 7 febr. 1 ex. Z te Schev. en 9 febr. 1 ex. op het strand te Noordwijk en 20 maart 1 ex. Z Scheveningen. Aan de Hbz. werden de laatste Parelduikers gezien op 6 juni : 2 ex. t.p. De laatste "duiker" werd bij Noordwijk en Scheveningen gezien op 6 juni en aan de Hondsbossche op 22 juni. De strandtelling van eind mei op Texel leverde 4 Roodkeelduikers op.

8.2. FUTEN

Fuut

Het voorkomen in de wintermaanden wordt steeds bepaald door vorstperioden. De grootste aantallen worden dan ook gezien in de eerste dagen van januari als de nasleep van een korte koudegolf in eind dec. 76. Bij Scheveningen op 1 jan nog 202 ex. Z in één uur en aan de Hbz. 41 ex. N in 2 uur. Verder nog enkele concentraties in de eerste helft van januari : 12 jan. Scheveningen 100 ex. t.p. en 13 jan. Noordwijk 50 ex. t.p. Op veel dagen in mei en begin juni worden langs de gehele kust Futen ter plaatse waargenomen (steeds enkelingen tot maximaal 5 ex.).

Roodhalsfuut

Alleen in begin april is er van enige doortrek sprake: 4 april Katwijk 5 ex. N Hbz. 11 april 8 ex. N. Buiten deze periode worden zowel noordwaarts als zuidwaarts vliegende vogels waargenomen, zoals op 30 april nog 6 ex. Z aan de Hbz. Op 30 mei één vondst op Texel.

Kuifduiker - Geoorde fuut

Aan de Hondsbossche werden in de eerste drie weken van april opvallende aantallen kleine futen gesignaleerd. Totaal over deze drie weken : "kl.fuut" 22 N en 2 ex. t.p., Geoorde fuut: 23 N en 14 t.p., Kuifduiker: 13 N en 6 t.p.

De beste dag was wel 17 april met "kl.fuut" 7 N, Geoorde fuut 1 N en 6 t.p. en Kuifduiker 6 N en 4 t.p. Buiten deze drie weken werden aan de Hbz. nog gezien: Geoorde fuut: jan. 2 Z en 1 t.p.; maart 1 N; 2 mei 1 N en 4 mei 1 t.p.

Kuifduiker: januari 2 Z en 1 t.p.

Langs de Zuidhollandse kust werden zeer weinig kleine futen waargenomen. In januari en febr. was vrijwel steeds een Kuifduiker bij Scheveningen aanwezig. Deze soort wordt ook gezien op 19 maart: 1 ex. N Schev. De Geoorde fuut wordt gezien op 4 april te Katwijk : 3 N en op 11 april te Schev. 1 ex. t.p.

Dodaars

Bij scheveningen, Katwijk en Hondsbossche worden in januari enkele Dodaarsen gezien. Aan de Hbz. ook nog op 9 en 11 april en bij Scheveningen ook nog op 22 mei.

8.3. STORMVOGELS

Vaal Stormvogeltje - 22 april - 2 ex. Z - Scheveningen.

Noordse pijlstormvogel - 2 april - 2 ex. N- Hondsbossche
10 juni - 1 ex. N- Hondsbossche

Grote pijlstormvogel - 18 juni : 1 ex. uit zee komend en neerstrijkend - Hbz. Verder werden op 14 april en 29 mei aan de Hondsbossche niet nader gedetermineerde "grote pijlstormvogels" (*Puffinus gravis/diomedea*) gezien.

Noordse stormvogel

Uit de eerste drie maanden ontbreken ditmaal waarnemingen en vondsten. Ook in april wordt deze soort nog nauwelijks gezien. Pas einde mei en begin juni wordt het voorkomen wat regelmatig. Een bijzondere dag was wel 4 juni (NW 5) :
Texel : van 10-19u : 1 - 1 - 19 - 2 - 8
Hbz. : van 8 - 16u : 27 - 13 - 1 - 1 - 2 - 1 - 1. Alle ex. vlogen noordwaarts. In de middag van 10 juni passeerde een trogvormige storing met hevige buien en rukwinden. Na de passage stond er een stormachtige NW-wind : Hondsbossche 26 ex. N in 2 uur. Langs de kust van Zuid-Holland worden zelden meer dan één of twee ex. gezien : 9 juni 6 ex. N bij Scheveningen. Tijdens de strandtelling van eind mei op Texel worden 18 ex. geteld.

8.4. Jan van Gent

Ook in 1977 werd deze soort in januari en februari vrijwel niet en in maart nog nauwelijks waargenomen. Afwijkend van het trekpatroon van voorgaande jaren is de opmerkelijke trek gedurende april. Deze trek was echter alleen weer langs de Hbz. waar te nemen. De beste dag was hier 14 april (W 7) : 108 ex. in 11 teluren. Het april totaal van 16 ex. van Scheveningen + Noordwijk + IJmuiden vormt hierbij wel een scherp contrast. Ook de verschillen tussen de Hbz. en Zuid-Holland in mei en juni zijn in 1977 veel groter dan in voorgaande jaren. Figuur 7.3. laat duidelijk zien dat de adulte vogels voor het grootste deel voor de hoofdmacht van de onvolwassen vogels passeren. Ook in andere jaren was dit verschil steeds duidelijk aanwijsbaar. Van de onvolwassen vogels kan nog worden opgemerkt dat in april en mei vooral vogels in hun 3^e of 4^e kalenderjaar passeren en dat in juni vooral 2^e k.j. en in mindere mate 3^e k.j. vogels te zien zijn. De aantallen die in de totaalstaat onder "eerste jaars" staan vermeld, hebben betrekking op vogels in het bruinigrijke gespikkelde kleed zonder witte vlekken op kop en schouders. Dit zijn ongetwijfeld vogels in hun 2^e k.j. die laat ruien. In het Waddengebied vallen alle waarnemingen na 16 april. Ook hier is juni de beste maand met op enkele dagen uurtotalen van meer dan 10 ex., zoals op 6 juni 18 ex. N Vlieland. De strandtelling van eind mei op Texel leverde 5 ex. op.

8.5. AALSCHOLVERS

Aalscholver

Deze soort werd bij Noordwijk en Scheveningen meer gezien dan aan de Hondsbossche. In voorgaande jaren deed zich dit verschijnsel ook voor. De meeste ex. werden geteld in april en mei. Grootste uurtotaal : 18 april Scheveningen 10 ex. N en 24 mei Noordwijk 9 ex. N.

Kuifaalscholver

22 januari - Scheveningen - 1 adult t.p.	28 april - Noordwijk - 1 adult Z
26 maart - Scheveningen - 1 subadult Z	16 mei - Hbz. - 1 subadult Z

8.6. WAADVOGELS

Blauwe reiger

Waarnemingen vanaf begin maart tot eind mei (Hbz.) en eind juni (Z-Holland). De meeste waarnemingen uit de laatste week van maart. In de laatste week van juni bij Noordwijk en Scheveningen weer trek in beide richtingen.

Lepelaar

21 mei - Hbz. 1 ex. N	28 mei - Texel - 2 ex. Z
24 mei - Hbz. 1 ex. N	11 juni - Hbz. - 1 ex. Z

Flamingo

25 maart - 1 ex. N dat zowel bij Noordwijk als Scheveningen wordt waargenomen.

8.7. ANATIDAE

In dit hoofdstukje zullen niet alle soorten die boven zee zijn waargenomen worden besproken. Alleen van die soorten die in behoorlijke aantallen werden gezien of waarvan het voorkomen in ons land voornamelijk tot de kust beperkt is, zullen enige bijzonderheden vermeld worden. Hierbij zal ook meerdere malen iets over de aantallen mannetjes en vrouwtjes gezegd kunnen worden, omdat de waarnemers aan de Hondsbossche, indien mogelijk, hier steeds aantekening hebben gehouden. De vermelde aantallen hebben steeds betrekking op noordwaarts vliegende vogels. Bij de genoemde aantallen mannetjes en vrouwtjes moet men wel in het oog houden dat het totaal in veel gevallen beduidend hoger is dan de som van beide categorieën. Zie hiervoor de totaalstaat 3.1.

Wilde eend

De waarnemingen van de Hbz. zijn moeilijk te duiden, omdat de vrijwel steeds ter plaatse aanwezige vogels het zicht op werkelijke trekbewegingen belemmeren. Bij Scheveningen en Noordwijk wordt de tweede helft van mei gekenmerkt door de regelmatige doorkomst van kleine groepjes Wilde eenden in noordelijke richting.

Wintertaling

Vooraf bij wind tussen NW en NO kunnen er langs de kust flinke aantallen worden waargenomen. Zoals bij alle eenden scoort de Hbz. beduidend hoger dan de posten ten zuiden van IJmuiden. Goede trekdagen zijn : 7 maart Hbz. 554 N in 3 uur en Scheveningen 92 N in 2 uur ; 11 maart Hbz. 1019 N in 4 uur en Scheveningen 129 N in 3 uur. In vrijwel alle perioden is er weinig verschil tussen de aantallen mannetjes en vrouwtjes; totaal Hbz. : 683 m en 655 vr.

Smient

Begin januari nog zuidwaartse trek als gevolg van het koudegolfje van dec.76. Langs de Zuidhollandse kust is er een duidelijke piek in eind maart met op 29 maart te Scheveningen 175 N in 4 uur. Aan de Hbz. is het aantal adulte mn na half maart steeds ongeveer de helft van het totaal aantal getelde Smienten. Totaal voor het hele seizoen : 543 adult man en 925 vr. of juv. man.

Pijlstaart

Aan de Hbz. is 25 maart de beste dag met van 7-13 u:91 N. Langs de kust van Zuid-Holland is 29 maart weer de beste dag met 46 N in 2 uur bij Scheveningen. Aan de Hondsbossche werden 116 mn en 108 vr. geteld.

Slobeend

In 1977 ook langs de Zuidhollandse kust enkele dagen met flinke doortrek van deze soort : 7 maart 79N in 2 uur Scheveningen en 26 maart : 110 N in 2 u Schev. Langs de gehele Hollandse kust worden eind mei/begin juni weer Slobeenden gezien, waarbij het aantal mannetjes opvallend is. Ook tijdens de trek in maart en april waren de mannen doorgaans in de meerderheid. Totaal Hbz. : 419 mn en 298 vr.

Toppereend

Deze soort werd eigenlijk alleen maar aan de Hbz. in groepjes waargenomen. Beste dag was 26 febr. met 112 N in 5 uur. Totaal Hbz. 232 mn en 211 vr.

Kuifeend

Alleen in de tweede helft van maart bij Noordwijk en Scheveningen uurtotalen van meer dan 10 ex.. Totaal aan de Hbz. : 65 mn en 51 vr.

Tafeleend

De reeds eerder genoemde 29 maart met NO 2 was ook voor deze soort de beste dag met 99 ex. N in 3 uur bij Scheveningen. Ook einde mei en begin juni nog regelmatig boven zee bij Scheveningen.

Brilduiker

De meeste ex. werden gezien van eind febr. tot half april. In mei nog 5 ex. en in juni nog 14 ex. Totaal Hbz. : 61 mn en 71 vr.

IJseend

Bij Scheveningen 4 januari waarnemingen met in totaal 2 Z en 5 N. Op 30 jan. 1 Z bij IJmuiden. Tussen 27 febr. en 30 maart regelmatig IJseenden t.p. bij IJmuiden tot maximaal 5 ex. op 19 maart. Aan de Hbz. alle waarnemingen tussen 29 januari en 15 april. In totaal werden daar 16 mannetjes en 9 vrouwtjes gezien.

Grote Zeeëend

De doorkomst begon in 1977 veel eerder dan in voorgaande jaren. Ook was de trek veel minder geconcentreerd dan in het topjaar 1976. De pieken aan de Hbz. zijn weer in het geheel niet aanwijsbaar bij Scheveningen en Noordwijk.

Totaal voor de Hondsbossche : 133 mn en 84 vr.

Zwarte Zeeëend

Het trekpatroon van 1977 verschilt slechts hierin van dat van voorgaande jaren dat de piek van begin april in 1977 ongekend hoog was. Dit gold trouwens alleen voor de Hondsbossche, want voor de Zuidhollandse kust waren de aantallen nauwelijks verschillend van die in voorgaande jaren. Aan de Hondsbossche werd nu het ongekenste aantal van ruim 133.000 ex. N geregistreerd!! Bijzondere dagen waren hier : 4 april bij NO 3 : 19312 N in 10 uur; 14 april bij WINW7 : 17729 N in 11 uur en 16 april bij WZW4 : 11710 N in 7 uur.

Langs de kust van Zuid-Holland is 4 april ook een goede dag met bij Noordwijk van 8-11u : 701 N en van 13-14u : 1110 N. Andere goede trekdagen met meer dan 100 ex. per uur waren hier 5, 11 en 17 april. De trek van eind mei en begin juni doet langs de Zuidhollandse kust nauwelijks onder voor die langs de Hbz. Goede trekdagen zijn dan : 24 en 25 mei, 4 en 5 juni. Op de laatstgenoemde dag nog 1065 N bij IJmuiden in 4 uur. Aan de Hbz. worden begin juni vrij grote groepen (tot ruim 500 ex.) in zee gezien.

Bij veel groepen waarvan het aantal mannen en vrouwtjes genoteerd kon worden, bleek vooral in april het aantal mannen beduidend groter te zijn dan het aantal vrouwtjes. In mei en juni liggen de aantallen voor beide sexen in verschillende perioden op gelijk niveau. Totaal Hbz. : 9817 mn en 4189 vr.

In het Waddengebied bleek voor Texel 16 april ook de beste dag te zijn met 1271 ex. in één uur. Anders dan langs de Hollandse kust vliegen de Zwarte zee-eenden bij Texel in juni al weer in beide richtingen. Het gaat hierbij steeds om aantallen tussen 50 en 250 ex. per uur.

Eidereend

In 1977 werden maar zeer weinig Eidereenden geteld. Ook de aantallen ter plaatse bij Scheveningen en IJmuiden waren kleiner dan ooit (max. 6 ex. bij Schev.). Aan de Hondsbossche worden in april de meeste adulte mannen geteld. In mei en juni worden nauwelijks nog volwassen mannetjes geteld. Totaal Hbz. : 296 adulte mn, 43 juv. mn en 474 vr. Het kleine aantal uurtotaalkaarten uit het Waddengebied laat zien dat ook daar de meeste Eiders in april kunnen worden gezien.

Middelste Zaagbek

Alle eenden die vooral in april trekken, scoorden in 1977 beduidend hogere aantallen aan de Hondsbossche. Bij de Middelste Zaagbek was dit overduidelijk het geval. Opvallend dat deze soort in de wintermaanden nauwelijks boven zee wordt gezien. Beste dag aan de Hbz. : 16 april met 459 N in 7 uur. Late waarnemingen van 1977 : juni : Hbz. 22 ex. en 15 ex. van de overige posten. Aan de Hbz. werden in alle perioden minder mannen dan vrouwtjes genoteerd; totaal 1306 mn en 2171 vr.

Bergeend

Deze soort werd in een groot aantal uren, verspreid over vele perioden gezien, maar de aantallen waren steeds klein. Ook de ruitrek van eind juni was minder opvallend dan in voorgaande jaren. De uurmaxima kwamen slechts enkele malen bij de 50 ex.

Rotgans

De waarnemingen van 1977 bevestigen het beeld van voorgaande jaren : in maart en april bij noordelijk wind vooral veel ex. aan de Hbz. met af en toe ook wat groepen langs de Zuidhollandse kust (1975 uitgezonderd). In 1977 werd ook weer trek in de periode eind mei/begin juni opgemerkt met bij Schev./Noordwijk 123 N en aan de Hbz. 1076 N. Op 5 juni werd bij IJmuiden nog een groep van 300 ex. N waargenomen.

Knobbelzwaan

Aan de Hondsbossche tijdens 9 uren (waarvan 8 in mei) gezien, maar bij Scheveningen en Noordwijk veel vaker : in mei gedurende 35 uur en in juni nog tijdens 4 uren. Opvallende aantallen : 18 mei Schev. 22 N in 2 uur; 19 mei Noordwijk 20 N in 2 uur; 24 mei Schev. 23 N in 2 uur; 25 mei Noordwijk 35 N in 3 uur en 27 juni Noordwijk 14 N in 1 uur.

8.8. JAGERS

Grote Jager

20 maart - Scheveningen - 1 ex. Z 7 april - Scheveningen - 1 ex. Z
2 april - Hondsbossche - 1 ex. N 14 april - Hondsbossche - 2 ex. N

Middelste Jager

29 januari - Noordwijk - 1 ex. Z
21 april - Hondsbossche - 1 ex. N

Kleine Jager

Langs de Zuidhollandse kust wordt het eerste ex. al op 20 maart bij Noordwijk gezien. Verder alle waarnemingen in mei : 14, 16, 22, 23, 28 en 31. Bij deze meiwaarnemingen was slechts één ex. van de donkere fase.

Aan de Hbz. wordt op 6 april een vondst gedaan. De eerste waarneming is van 8 april. Nog niet eerder werden in april al zoveel Kleine Jagers gezien. Vooral 13 en 14 april (met WNW 6-7) leverden resp. 8 en 13 ex. op. Van de 31 april-trekkers behoorden slechts 3 ex. tot de lichte fase. Daarentegen werden 8 adulten van de donkere fase genoteerd. Van de 30 ex. die nog in mei en juni aan de Hbz. werden gezien, behoorden er 9 tot de lichte en 3 tot de donkere fase, terwijl vijfmaal juveniel genoteerd werd.

8.9. MEEUWEN

Grote Mantelmeeuw

In figuur 6.18 wordt alleen de trek langs de Hondsbossche in beeld gebracht. Op de overige posten werd alleen bij Noordwijk ook aantekening gemaakt van passerende meeuwen. Het trekbeeld van de Grote Mantelmeeuw bij Noordwijk verschilt echter nogal van dat bij de Hbz. Zo worden in april bij Noordwijk maar heel weinig ex. gezien, maar gedurende de tweede helft van mei vindt bij Noordwijk nog een opmerkelijke noordwaartse beweging plaats met 3 tot 4 ex. per uur. Totaal voor Noordwijk : 77 Z en 238 N. Totaal Hondsbossche : 279 Z (90 onv.+182 ad.) en 391 N (153 onv. + 235 ad.). Zie ook figuur 7.4.

Kleine Mantelmeeuw

Ook bij deze soort is er weinig overeenkomst tussen hetgeen aan de Hbz. en wat bij Noordwijk werd opgemerkt. Voor de trek aan de Hondsbossche zie fig. 6.19. Bij Noordwijk waren de volgende perioden opvallend : per. 11 met 4 ex. Z/uur - per. 13 met 4,1 ex./uur N - per. 21 met 4,7 ex./uur N en per. 22 met 3,3 ex./uur N. Totalen : Noordwijk - 226 Z en 298 N

Hondsbossche - 1151 Z (111 onv. + 858 ad.) , 1003 N (127 onv.+876 ad.). De eerste ex. werden bij Noordwijk en de Hbz. al in de laatste week van febr. gezien. Bij Noordwijk duurt het tot eind mei voordat ex. behorende tot *Larus fuscus graelsii* worden waargenomen. Bij Noordwijk worden van deze ondersoort in totaal slechts 14 ex. gezien en aan de Hbz. 33 ex. Op 18 april wordt aan de Hbz. een adult ex. van *Larus fuscus fuscus* waargenomen.

Stormmeeuw

Aan de Hbz. werden vanaf begin maart ook alle Stormmeeuwen genoteerd. Zie figuur 6.20. Waarschijnlijk is het trekbeeld zo onduidelijk geworden door de aanwezigheid van een grote kolonie op geringe afstand van de waarnemingspost. Wellicht dat systematisch noteren van deze soort bij Scheveningen een duidelijke beeld kan verschaffen. Wel zeer opvallend bij de waarnemingen aan de Hbz. is het verschil dat optreedt in de verhouding adult : juveniel. Zo worden er steeds veel meer adulten waargenomen, uitgezonderd in de periode eind april tot eind mei. Zo werden er in het tijdvak 30 april-20 mei geteld : 815 juv.+746 N en 924 juv. + 650 ad Z. Totaal voor het hele seizoen aan de Hbz. : 7951 Z (1628 eerste jaars + 183 tweede jaars + 6120 adult)
11121 N (1700 eerste jaars + 189 tweede jaars + 9232 adult)

Zilvermeeuw

Op 2 mei werd aan de Hondsbossche een geelpootzilvermeeuw Z waargenomen.

Kokmeeuw

In figuur 6.21 en in figuur 7.5. wordt de trek langs de Hondsbossche in beeld gebracht. Evenals bij de Stormmeeuw lijkt de figuur van de uurgemiddelden niet zo duidelijk, maar als we kijken naar het aandeel van de juveniele ex., dan blijkt het toch zeer de moeite waard om ook de passage van deze soort bij te houden. Bij Noordwijk wordt alleen in de laatste dagen van maart flinke noordwaartse trek gesignaleerd. Zo op 25 maart (bij N02) : 1756 N in 8 uur en aan de Hbz. 695 N in 9 uur. Totalen voor de Hbz. : 4979 Z (2010 juv. + 2913 ad.) en 6943 N (2632 juv. + 4039 ad.).

Dwergmeeuw

Het trekpatroon van 1977 verschilt nogal aanzienlijk van dat van voorgaande jaren. De laatste dagen van april en de eerste week van mei laten doorgaans goede trek van deze soort zien, maar in 1977 werden de grootste groepen veel eerder waargenomen. In januari werden slechts 2 ex. gezien en in febr. 9 ex. In maart echter al 186 ex. aan de Hondsbossche, waarvan op 15 maart 132 Z en 6 N in 3 uur, en op de overige posten 21 ex. (waarvan 10 Z op 6 maart Texel). Langs de Zuidhollandse kust is 17 april een merkwaardige dag met 530 Z in 3 uur bij Scheveningen en 93 Z in 2 uur bij Noordwijk. Op deze dag met ZW2 werd bij IJmuiden geen enkel ex. en aan de Hbz. slechts 5 ex. in 8 uur genoteerd. Vrij regelmatig wordt de Dwergmeeuw nog tot 5 juni gezien. Daarna nog slechts 5 ex. Onder de juvenielen die langs de Hbz. passeerden werden 24 tweede jaars opgemerkt. Zie voor de doorkomst van adulte en juvenile vogels figuur 7.6.

Zwartkopmeeuw

Bij Scheveningen verbleef sinds nov.76 een vrijwel adult ex. dat eind maart gezelschap kreeg van een ander adult ex. Beide vogels werden op 27 april voor het laatst bij Scheveningen gezien. Aan de Hbz. was op 31 maart een adult aanwezig. Dit ex. vloog later landinwaarts. Op 23 april werden 2 adulten rondvliegend bij de Hbz. waargenomen. Overige waarnemingen :

25 maart-Katwijk : 1 ad. N	20 mei - Noordwijk: 1 ad. N
29 maart-Schev. : 1 ad. Z	2 juni - Hbz. : 1 ad. N
9 april -Hbz. : 1 ad- Z	3 juni - Scheven. : 1 ad. N
11 april- Hbz. : 1 ad. Z	5 juni - Texel : 1 ad. N
16 april-Noordwijk: 1 ad. N	6 juni - Hbz. : 1 ad. N
16 april- Hbz. : 1 ad. N	8 juni - Schev. : 1 ad. N
22 april- Hbz. : 1 ad. N+2 subad. N	9 juni - Schev. : 2 ad. N
23 april- Hbz. : 1 ad. N	12 juni - IJmuiden : 1 tweede j. Z
24 april-Noordwijk: 1 ad. Z	

Drieteenmeeuw

Tot einde april zijn bij Scheveningen en IJmuiden steeds enkele ex. aanwezig. Bij Schev. maximaal 8 ex. (op 16 jan.) en bij IJmuiden max. 40 ex. (op 17 apr.). Deze ter plaatse aanwezige vogels veroorzaken voor een belangrijk deel de vrij hoge presentiepercentages gedurende de eerste maanden van het jaar (zie fig.5.9). In juni verschijnen langs de gehele kust groepjes van adulte en juveniele ex., waarbij van een duidelijke trekrichting geen sprake is : Hondsbossche Zeewering 3 juni 6-8u 37N en 20-21u 29N - 6 juni 15-16u 25Z+58 t.p. - 17 juni 7-8u 47 N. Scheveningen 8 juni 19-21u 451 Z - Noordwijk 9 juni 29 t.p. (ook baltsend!). Figuur 7.7. laat duidelijk zien dat de juvenielen niet in andere perioden trekken dan de adulte vogels (bij deze soort kan het woord "trekken" beter vervangen worden door "voorkomen"). Tenslotte zij nog opgemerkt dat aan de Hbz. onder de juvenielen 5 tweede jaars vogels werden opgemerkt.

Grote Burgemeester

24 febr. - 1 ex. eerste jaars Z - Hbz.
4 maart - 1 ex. eerste jaars t.p. - Hbz.
6 maart - 1 ex. eerste jaars in de meeuwenkolonie van Schoorl
2 april - 1 ex. eerste jaars N - Hbz. 12 april - 1 ex. eerste j. N - Hbz.
Begin mei werd bij Noordwijk en Katwijk verschillende malen een geheel witte meeuw gezien die iets forser leek dan de meeste Zilvermeeuwen, maar die verder geen kenmerken van een Grote Burgemeester vertoonde.

8.10. STERNS

Noordse Stern - Visdiefje

In de totaalstaat 3.1. zijn voor Zuid-Holland geen totalen voor Visdiefje en Noordse stern afzonderlijk opgenomen, omdat een belangrijk deel van de Scheveningse kaarten hiervoor niet gebruikt kon worden. Om toch een indruk te geven van de Zuidhollandse kust, volgen hier de totalen van Noordwijk :

Z : Visdief 70 - Noordse stern 22 - "noordse dief" 575

N : Visdief 689 - Noordse stern 761 - "Noordse dief" 5136

Anders dan in voorgaande jaren is er op sommige dagen weinig overeenstemming tussen de bevindingen bij Noordwijk en de Hondsbossche. Nu moet natuurlijk wel gesteld worden dat bij een zo groot deel niet gedetermineerde vogels het toch wel een hachelijke zaak zal blijven om iets over de doortrektijden van beide soorten te kunnen zeggen. Ook maken de waarnemingen van de Hbz. duidelijk dat de ene waarnemer wat vlotter is met soortdeterminatie dan de andere. Bij vergelijking van de Noordwijkse tellingen met die van de Hondsbossche kan het volgende worden opgemerkt : periode 21 is op beide posten de tijd met de meeste Noordse sterns; de laatste meidecade is de tijd dat er opvallend veel Visdieven op beide posten worden herkend; periode 25 is bij Noordwijk een tijd met meer Noordse sterns dan Visdieven, maar aan de Hbz. is dit juist omgekeerd.

De eerste Visdief werd gezien op 25 maart aan de Hbz. en pas op 11 april bij Scheveningen. Aan de Hbz. is 6 mei (W6-7) een zeer goede dag. In 10 uur tellen worden voor Noordse stern + Visdief de volgende uurtotalen genoteerd : 19 - 506 446 - 200 - 189 - 280 - 747 - 736 - 860 - 494. Ook 9 mei (ZW3) doet het goed met aan de Hbz. tussen 12 en 17 u : 468 - 683 - 407 - 323 - 472.

Bij Scheveningen en Noordwijk worden de eerste grote groepen pas in de tweede helft van mei gezien. De beste dag is hier 18 mei met bij Katwijk van 9-11 u : 826 + 393. In de laatste decade van mei zijn de aantallen bij Noordwijk vrijwel steeds hoger dan de totalen van Scheveningen op overeenkomstige uren.

In het Waddengebied bleek 3 mei de beste dag te zijn met enkele tientallen per uur in beide richtingen. Tenslotte nog enkele bij onderheden van de Hbz. :

8 mei : 1 ex. zonder zesde, zevende en achtste slagpen in beide vleugels.

12 juni : 1 juv. Visdief t.p. Op 13 en 19 juni een juveniele Noordse stern N.

Grote stern

De eerste ex. werden gezien op 25 maart aan de Hbz. en op 26 maart bij Noordwijk en Scheveningen. Elk jaar is het weer verwonderlijk te moeten constateren dat wij van de sterns die op Griend broeden in april maar een zeer gering deel zien langskomen. Zo schrijft Veen (The Sandwich Tern - Leiden 1977) dat eind april vrijwel alle broedparen in de kolonie (ruim 2000 p.) aanwezig zijn. Bij wijze van uitzondering arriveert een deel later met als uitschieter 1972 toen 30 % pas in juni arriveerde. Als wij de aantallen van voor 30 april bekijken, dan zien we dat Bij Scheveningen en Noordwijk nog maar 317 ex. werden geteld en dat aan de Hbz. nog slechts 879 ex. werden geregistreerd. In de eerste week van mei toen aan de Hbz. vrijwel de gehele dag werd waargenomen was de situatie onoverzichtelijk : 2068 N, maar 1621 Z. Langs de kust van Zuid-Holland worden pas na 20 mei uurtotalen van meer dan 100 ex. genoteerd. De aantallen bij Scheveningen liggen hierbij vrijwel steeds iets hoger dan die bij Noordwijk. Tot in juni blijft de trek vrij sterk met op 2 juni nog 447 N in 2 u bij Scheveningen en op 6 juni nog 396 N in 2 u bij Noordwijk. In week 25 (18-24 juni) wordt aan de Hbz. zelfs het hoogste uurgemiddelde gehaald met in totaal bijna 1800 ex. N. In de laatste periode is er al weer van een zuidwaartse beweging sprake.

Waarschijnlijk heeft deze late trek betrekking op vogels die niet tot broeden zullen komen (niet broedrijp of legsel door stormvloed verloren gegaan), maar die wel tot dicht bij de kolonies trekken en daar gebruik maken van goede voedselgronden. Zo werden bij Texel en Vlieland in juni op elk uur tientallen Grote Sterns in beide richtingen waargenomen. Dat dit allemaal broedvogels van Griend of Texel zullen zijn lijkt niet zo waarschijnlijk, vooral als men het totaal van de Hbz. in week 26 bekijkt : 4687 ex. Z. Interessant zijn in dit verband ook de waarnemingen van onvolwassen vogels aan de Hbz. : op 16, 17, 21 en 27 mei en op 13 en 14 juni.

Dwergstern

De eerste ex. worden aan de Hondsbossche op 7 en 14 april en bij Scheveningen op 24 april gezien. De eerste twee weken van mei, in andere jaren altijd de beste tijd, waren in 1977 erg matig. Wel werd op enkele dagen tegen de avond een opleving van de trek geconstateerd, zoals op 8 mei te Katwijk : 19-20u 44 N. De beste dag langs de Hollandse kust is 26 mei met bij Noordwijk 130 N in 4 u en aan de Hbz. 335 N in 11 u. Langs het Noordzeestrand van de Waddeneilanden wordt deze soort slechts driemaal opgemerkt (28-4; 3-5 en 4-6).

Zwarte stern

De vroegste ex. al op 2 en 6 april aan de Hbz., maar pas op 28 april bij Scheveningen en Katwijk. Evenals in voorgaande jaren is de tweede helft van mei duidelijke de favoriete trekperiode. Vooral de laatste week van mei geeft opvallend grote aantallen te zien. Goede dagen zijn bv. 26 mei met Hbz. 185 N in 11 u en Noordwijk 106 N in 4 u - 27 mei Hbz. 384 N in 9 u en Noordwijk 378 N in 3 u. Op 2 juni worden de laatste groepen gezien : Scheveningen 19-21u : 86 N. Merkwaardig dat dit jaar steeds bij Katwijk en Noordwijk de grootste aantallen doortrokken. In het waddengebied 2 waarnemingen : 1 mei Texel 2 Z en 22 juni Texel 4 N.

Witvleugelstern

19 mei - 1 N - Scheveningen
27 mei - 1 N - Scheveningen

Lachstern

11 mei - 2 Z - Scheveningen	17 juni - 1 Z - Scheveningen
19 mei - 3 N - Noordwijk	22 juni - 1 N - Noordwijk
24 mei - 1 N - Scheveningen	

Reuzenstern

30 april - 2 N - Hbz.	20 juni - 4 N - Scheveningen
1 juni - 1 Z - Scheveningen	22 juni - 3 N - Scheveningen
5 juni - 1 Z - Scheveningen	

Dougal's stern

26 mei - 1 N - Scheveningen
31 mei - 1 N - Scheveningen

8.11. ALKEN

"alk/zeekoet" - Alk - Zeekoet

In de wintermaanden jan., febr. en maart worden maar zeer weinig ex. gezien : Zuidhollandse kust 21 ex. en Hbz. 9 ex. De beste dagen zijn nog 29 en 30 jan. met bij Noordwijk 5 ex. in 2 u. Op 4 april wordt aan de Hbz. een groepje van 10 ex. N waargenomen. In april aan de Hbz. slechts op 5 uren (alle begin april) en bij Noordwijk en Scheveningen maar op 3 uren waargenomen. Eind mei worden weer wat meer ex. geteld : Zuid-Holland op 7 uren met 8 ex. en Hbz. op 10 uren met 12 ex. Aan de Hbz. worden de meeste ex. begin juni gezien : op 25 uren totaal 36 ex.. Merkwaardig dat bij Scheveningen opvallend veel alkachtigen op soort gedetermineerd worden en dat deze determinaties vaak tot Alk leiden. Op de andere posten was dit niet het geval en ook de vondsten geven zelden of nooit aanleiding tot grotere totalen voor Alk dan voor Zeekoet. De strandtelling van 28, 29 en 30 mei op Texel leverde de volgende aantallen op : Alk 15 - Zeekoet 47 - "alk/zeekoet" 3. Alle vogels waren met olie besmeurd. Deze telling vond plaats enige weken na het ongeluk op het booreiland BRAVO voor de Noorse kust.

Zwarte Zeekoet

4 april - 1 N - Hondsbossche	9 mei - 1 Z - Scheveningen.
3 mei - 1 t.p. Hondsbossche	(alle ex. in zomerkleed)

Papegaiduiker

22 febr. 1 Z - Scheveningen	6 mei - 1 N - Hbz.
16 april 1 t.p. - Hbz.	12 juni - 1 N - Hbz.

Kleine Alk

26 febr. - 1 ex. t.p. op strekdam bij Katwijk

8.12. STELTLOPERS

Scholekster

Het trekpatroon van 1977 lijkt sterk op dat van 1975 : een trek golfje in eind februari en begin maart en een opvallende duidelijk noordwaarts gerichte trek golf in de tweede helft van mei (ook toen vnl. NO winden) . De grootste aantallen worden langs de kust van Zuid-Holland genoteerd. Zo op 7 mei te Schev. 165 N in 3 u en 19 mei te Schev. 233 N in 3 u. In juni zijn er vrijwel dagelijks Scholeksters te zien, maar van duidelijk gerichte trek is dan nauwelijks meer sprake.

Kievit

Deze soort werd in 1977 wel bijzonder weinig boven zee gezien. De maanden febr., maart en april lieten al niet veel zien, maar ook de vroege trek in juni (dit jaar vanaf 9 juni) stelde niet zoveel voor.

Zilverplevier

Nog niet eerder werden zoveel ex. van deze soort langstrekkend waargenomen. De trek was sterk geconcentreerd in de tweede helft van mei. Vooral langs de Zuidhollandse kust werden honderden ex. per uur geteld. Alleen al bij Noordwijk waar in de tweede meihelft vooral in de eerste ochtenduren werd geteld, werden ruim 6000 ex. genoteerd. Aan de Hbz. was 24 mei de beste dag met 687 N in 9 u. Bij Schev. en Noordwijk begint de trek al op 15 mei met uurtotalen van meer dan 100. Op 16 mei zijn er bij Noordwijk al uurtotalen boven de 200 ex. , maar de beste dagen moeten dan nog komen : 25 mei Schev. 957 N in 4 u en Noordwijk 1388 N in 5 u - 26 mei 1157 N in 4 u bij Noordwijk. Op de meeste dagen is er ook aardige avondtrek, zoals op 24 mei bij Noordwijk 292 N in 1½ u.

Bontbekplevier

Wat bij de Zilverplevier gezegd is, kan bij deze soort voor een groot deel worden herhaald. Tot half mei worden er nog maar enkele tientallen ex. gezien, maar in de laatste decade van mei worden langs de Zuidhollandse kust nog niet eerder geregistreerde aantallen vastgesteld. Zo is de beste dag voor de Hbz. 26 mei met 338 N in 11 u , maar op die dag bij Noordwijk 808 N in 3 u. Alleen al bij Noordwijk werden ruim 2000 ex. N geteld. Ook in de avonduren werd af en toe trek van deze soort waargenomen, maar het ging steeds om hoogstens enkele tientallen ex. per uur.

Steenloper

In januari en vooral febr. worden bij IJmuiden veel Steenlopers t.p. gezien (100 - 200 ex.). Ook aan de Hbz. zijn de aantallen eind febr. maximaal. In april zijn aan de Hbz. nog regelmatig 40-80 ex. aanwezig . De tweede helft van mei laat op vrijwel elk uur enkele Steenlopers zien, maar slechts een enkele maal zijn het er meer dan 10 per uur. In juni wordt deze soort nauwelijks meer gezien.

Wulp

Ook in 1977 was de doorkomst van deze soort gespreid over een tamelijk lang tijdvak (eind febr. - begin mei). Ook op dagen met goede trek zijn de uurtotalen doorgaans erg bescheiden. Alleen op 12 april werden grotere groepen gezien : Katwijk : 80 ex N in een uur en Hbz. 122 N in een uur. Vanaf begin juni is er langs de gehele Hollandse kust een zwakke zuidwaartse trek te zien.

Regenwulp

Aan de Hbz. wordt al op 26 febr. en op 4 maart een ex. gezien. Hierna duurt het aan de Hbz. tot 6 april en bij Scheveningen en Noordwijk tot 9 april voor de volgende ex. gemeld worden. Bij Scheveningen wordt de Regenwulp veel meer gezien dan op de overige posten. Vooral de eerste decade van mei laat veel Regenwulpen zien met op verscheidenen uren tientallen ex., zoals op 2 mei te Schev. van 6.30 - 8.30u 44 +44 N. In de tweede helft van mei worden regelmatig Regenwulpen gezien, maar de uurtotalen blijven vrijwel steeds beneden de 10 ex. In juni nog slechts enkele waarnemingen, alle in de eerste week van die maand.

Rosse Grutto

Het hoogtepunt van de trek valt ook in 1977 in de periode eind april/begin mei, maar de genoteerde aantallen zijn zeer gering vergeleken met die van 1976 (toen 200 ex. /uur in periode 17).

Vooraf bij Scheveningen en Noordwijk worden bijzonder weinig ex. gezien. Zo bedraagt het uurmaximum bij Noordwijk slechts 28 ex. Bij IJmuiden worden wel regelmatig meer ex. geteld tot 60 à 100 per uur, zoals op 3 mei 105N in één uur.

Aan de Hbz. worden beduidend meer Rosse Grutto's waargenomen. De volgende dagen zijn van belang : 24 april (WZW 8) van 7-11u 73 + 157 + 103 + 157 - 27 april (WZW 6) met van 12-16 u 41 + 36 + 223 + 360. Ook op 1 mei (NO 3) wordt juist in de late middaguren een opleving van de trek geconstateerd. Op 4 mei (NNW 4) wordt aan de Hbz. voor de laatste maal een uurtotaal van meer dan 100 ex. vastgesteld.

In de tweede helft van mei worden nog wel op veel uren Rosse Grutto's gezien, maar het zijn er slechts zelden meer dan 10 per uur.

Grutto

Enkele opvallende waarnemingen :

7 maart Scheveningen : 55 N in een uur

22 maart Scheveningen : 26 N in een uur

23 maart Hondsbossche : 39 N in 5½u.

Oeverloper

In 1977 werden opvallend veel Oeverlopers langs de kust waargenomen. Bij Scheveningen werden in mei veel ex. langs de havenhoofden opgemerkt, zoals op 16 mei : 35 ex. - 22 mei : 40 ex. - 24 mei 33 ex. en 25 mei : 25 ex. (uiteraard steeds bij aankomst in de vroege ochtend). Ook het aantal langsvliegende vogels was soms verrassend. Vooral 25 mei was opvallend met bij Schev. van 5½-6½u 190 N en bij de Hbz. van 5-6u 63 N. Tot 6 juni zijn steeds enkele ex. aanwezig bij Scheveningen en IJmuiden.

Tureluur

In januari en febr. steeds enkele ex. aanwezig bij Scheveningen en IJmuiden (max. 7 ex.). Op 22 maart een eerste trek golf met bij Scheveningen 29 + 150 N. Ook bij de tweede trek golf van eind april/begin mei worden bij Scheveningen veruit de grootste uurtotalen genoteerd, bv. 1 mei 227 N in 3 u te Schev. Gedurende de derde trek golf in de tweede helft van mei zijn de aantallen bij Noordwijk en Schev. weer veel hoger dan bij de Hbz. In voorgaande jaren was dit verschijnsel ook al gesignaleerd. Goede dagen waren : 16 mei Noordwijk 106 N in 2 u - 25 mei 261 N in 5u te Schev. - 26 mei 311 N in 4 u te Noordwijk. In juni wordt nog maar een enkel ex. waargenomen.

Kanoetstrandloper

Ook in 1977 werd dankzij de oostelijke winden in de tweede helft van mei een opmerkelijke trek van de Kanoet waargenomen. Deze late doortrekkers zijn waarschijnlijk alle afkomstig uit West-Afrika, terwijl de vogels die hier in april worden gezien waarschijnlijk voor een belangrijk deel naar Groenland zullen trekken. Zie hiervoor ook het artikel van W.J.A. Dick e.a. "Distribution and geographical origins of Knot wintering in Europe and Africa", Ardea 64 :22-46.

Van de wegtrek van de in West-Europa overwinterende ex. merken we doorgaans vrijwel niets. De enige april waarneming met wat meer ex. was op 29 april : 61 ex. in 2 u bij Scheveningen.

Langs de Hondsbossche was 16 mei al de beste dag met 2146 N in 5 uur. Bij Noordwijk en Scheveningen worden op 16 mei weliswaar ook aardige groepjes gezien, maar de grote aantallen komen hier ruim een week later. De betere dagen zijn hier 22, 24, 25 en 26 mei. Zo 24 mei Noordwijk 6-11u :25- 130 - 303 - 1039 - 850 en 25 mei Noordwijk 6-11 u : 82 - 390 - 438 - 775 - 1302. Na 6 juni worden vrijwel geen Kanoeten meer waargenomen.

Paarse strandloper

Tot 20 april worden bij Scheveningen en IJmuiden vrijwel dagelijks verblijvende ex. waargenomen. Bij Schev. maximaal 25 ex. op 22 maart en bij IJmuiden 30 ex. op 16 januari. Late waarnemingen : 21 mei 5N Scheveningen en op 30 mei, 3 juni en 6 juni 1 ex. t.p. bij Scheveningen.

Bonte strandloper

Van de belangrijkste trekbeweging van eind maart wordt langs de Zuidhollandse kust vrijwel niets opgemerkt. De beste dag aan de Hbz. is 23 maart (ONO 3) met 2300 N in 9 u. Bij Scheveningen vliegen tot 20 maart vrijwel alle ex. in zuidelijke richting en pas hierna komt een noordelijke beweging op gang met maximaal 50 tot 100 ex. per uur.

Veel regelmatigier verloopt de trek langs de Zuidhollandse kust in de tweede helft van mei. Op vrijwel ieder uur worden dan Bonte strandlopers gezien met in de ochtenduren enkele tientallen vogels per uur. Na 2 juni wordt vrijwel geen enkele Bonte strandloper meer opgemerkt.

Drieteenstrandloper

In januari zijn de aantallen op het strand fouragerende ex. het grootst met bv. bij IJmuiden 500 ex. Na april worden vrijwel geen Drieteentjes op het strand meer gezien. Het trekpatroon van 1977 bevestigt duidelijk de bevindingen van de voorgaande jaren : een duidelijke piek in de periode eind maart/begin april, daarna een zeer rustige periode met vooral in begin mei zeer weinig waarnemingen maar dan in de tweede helft van mei een opmerkelijk sterke trekbeweging van vogels die voor een belangrijk deel al in zomerkleed zijn. Het lijkt waarschijnlijk dat deze late trek golf, evenals bij de Kanoet, betrekking heeft op Sibेरische broedvogels. Merkwaardig is verder dat bij deze tweede trek golf vrijwel geen vogels op het strand meer worden gezien en dat de groepen doorgaans veel kleiner zijn dan de groepen uit de eerste trek golf.

Een goede dag uit de eerste trekperiode was 5 april met te Noordwijk 120 N in 2 uren. Bij de tweede trek golf worden ook aan de Hbz. flinke aantallen opgemerkt. De beste dag is hier 24 mei met 141 N in 3 u. Langs de Zuidhollandse kust worden de meeste ex, wat eerder gezien met bv. op 19 mei te Noordwijk 228 N in 5 uur. In juni worden nog maar zeer weinig ex. gezien. Laatste groepje op 6 juni Noordwijk 18 N.

Kluut

In maart worden de meeste ex. op 26 en 27 maart gezien , maar de aantallen zijn bescheiden (maximaal 27 ex. in een uur te Schev.) . In de laatste decade van mei nog opvallend regelmatig langs de Zuidhollandse kust. Vooral op 26 mei wordt de Kluut op vrijwel ieder uur nog waargenomen in kleine groepjes. In juni nog op 5 dagen waargenomen.

8.13. STOOTVOGELS

Bruine Kiekendief : opvallend veel waarnemingen bij Scheveningen en Noordwijk. Eind maart twee ex. en de overige 14 ex. in de tweede helft van mei. Hierbij werd slechts éénmaal melding gemaakt van een mannetje en tweemaal van een adult vrouwtje. Aan de Hbz. op 30 april en 3 mei een vr. zuidwaarts.

Blauwe Kiekendief : 24 mei - 1 vr. Z - Hbz.

Visarend : 24 mei Hbz. - 25 mei IJmuiden - 26 mei Hbz.

Buizerd : 30 april 2Z - 25 mei 1 N - 27 mei 3 N - Hondsbossche.

Ruigpootbuiserd : 27 febr. 1 N - Hbz.

Sperwer : 6 maart - Hbz. en op 6 en 24 mei te Scheveningen.

Snelleken : 5 april Katwijk 8 mei Noordwijk 26 mei Schev.

16 april Noordwijk 23 mei Katwijk 27 mei Schev.

3 mei IJmuiden 25 mei Schev. 4 juni Hbz.

Boomvalk : alle waarnemingen in mei en juni, vooral in de tweede helft van mei.

Ransuil : 30 mei - 1 ex. recht uit zee komend - Scheveningen.